

Vážení divadelní přátelé,

kdo by neznal detektivky **Agathy Christie**. Avšak dramatické dílo této dámy již tak všeobecně známé není. Řada textů je nově zpřístupněna vůbec poprvé, všechny originální texty prošly revizí, vznikají a budou vznikat nové překlady.

Dramatické dílo Agathy Christie zastupuje pro ČR výhradně agentura Aura-Pont.

Mimo tento soubor stojí patrně nejslavnější autorčina hra *Past na myši*, jejíž práva jako jediná nespravuje společnost autorčiných dědiců, i tak ji ovšem naleznete ve skvělém moderním překladu Pavla Dominika v nabídce Aura-Pontu.

Dramatické dílo Agathy Christie zahrnuje původní hry, dramatizace próz, hry rozhlasové či televizní i několik her mimo detektivní žánr. Hercule Poirot se však překvapivě objevuje pouze v autorčině dramatické prvotině *Černá káva* (1930) a samozřejmě ve *Vraždě v Orient Expressu*.

NABÍDKA DRAMATICKÉHO DÍLA AGATHY CHRISTIE

- I. Znamé, klasické, uváděné
- II. Neznámé, nehrané, nově objevené
- III. Aktovky, rozhlasové a televizní hry
- IV. Nedetektivní hry

I. ZNÁMÉ, KLASICKÉ, UVÁDĚNÉ

MURDER ON THE ORIENT EXPRESS (VRAŽDA V ORIENT EXPRESU, 2018)

5 m, 5 ž

„Naopak, je to jediná spravedlnost. Je to zákon. Jestliže spácháte vraždu, zaplatíte za to.“

Hercule Poirot je v Istanbulu, v restauraci poblíž nádraží. Právě se dozvěděl, že se bude muset urychleně pracovně vrátit do Londýna. Naštěstí mu pomůže dlouholetý přítel, který mu sežene místo v Orient Expressu. Do vlaku, který je beznadějně vyprodáný, nastupuje zvláště nesourodá skupina lidí, k níž se přidává i Američan Ratchett. Ten prosí Poirota, aby vyšetřil, kdo mu posílá výhružné dopisy. Poirot však odmítne. Během první noci vlak uvízne ve sněhové závěji kdesi v Jugoslávii a ráno se navíc ukáže, že byl Ratchett zavražděn...

Slavný Belgičan s knírkem, nejlepší detektiv všech dob Hercule Poirot tentokrát napne své malé šedé buňky mozkové na divadelních prknech. Nejslavnější příběh Agathy Christie se dočkal dramatizace a přináší vše, na co se čtenáři a diváci těší. Hercule Poirot i tentokrát řeší

záhadnou vraždu v luxusním vlaku, kde se odehrálo až příliš mnoho náhod, a opět bude muset rozkrýt i záhadu tajemného průvodčího.

Vražda v Orient expresu je 85 let starý detektivní román, který bývá považován za nejoblíbenější dílo z pera Agathy Christie. Autor divadelní adaptace **Ken Ludwig** uchoval hlavní dějovou linii bez větších změn, snížil však počet hlavních postav, čímž výrazně usnadnil práci inscenátorům i publiku. Dialogy plynou svižně a jsou plné humoru, přesto však nevybočují z dobového kontextu první poloviny 20. století ani z dobře známého autorského stylu Agathy Christie.

Premiéra divadelní adaptace **Kena Ludwiga** se konala v divadle Hartford Stage v únoru 2018.

A PAK UŽ TAM NEZBYL ANI JEDEN / DESET MALÝCH ČERNOUŠKŮ (AND THEN THERE WERE NONE, 1943)

8 m, 3 ž

překlad Martin Glaser, Olga Šubrtová

Slavný, mnohokrát inscenovaný thriller (známější patrně pod názvem *Deset malých černoušků*, který se ale již neužívá) o skupině lidí, kteří jsou pod různými záminkami seznáni do honosného domu na ostrově u anglického pobřeží. Když jsou vinou počasí (ale možná i jinak) odříznuti od pevniny, začne tajemný hlas jednoho po druhém obviňovat z toho, že způsobili něčí smrt – a jeden po druhém také vzápětí začne násilnou smrtí umírat. Nikdo si nemůže být před nikým jistý, atmosféra houstne a mrtvých přibývá přesně podle známé dětské říkanky... Hra z roku 1943 je adaptací slavného románu z roku 1939, ovšem liší se od něj „šťastnějším“ koncem. Nově je k dispozici také původní, „temný“ konec, který se drží znění románové předlohy.

SVĚDKYNĚ OBŽALOBY / KORUNNÍ SVĚDEK (WITNESS FOR THE PROSECUTION, 1953)

obsazení variabilní (autorčin návrh 10 m, 5 ž)

překlad Lenka Uhlířová

Adaptace povídky z roku 1925, která svou předlohu ovšem věhlasem zastínila a sama se stala předlohou proslulého stejnojmenného filmu režiséra Billyho Wildera s Marlene Dietrichovou v titulní roli (1957). Věhlasný londýnský advokát sir Wilfrid Robarts dostává zdánlivě beznadějný případ: mladý muž jménem Leonard Vole je na základě nešťastné řady nepřímých důkazů obviněn z vraždy jisté zámožné vdovy, která se do něj zamilovala a odkázala mu všechno své jmění. Sir Wilfrid se rozhodne před soudem prokázat Leonardovu nevinu, ale případ to rozhodně nebude snadný – a Leonardova zdánlivě milující žena Romaine se chystá před soud předstoupit s šokujícím svědectvím. Slavnou, byť u nás nepříliš často uváděnou hru (naposledy ji před téměř deseti lety uvedlo Divadlo Antonína Dvořáka v Příbrami v režii Jiřího Fréhara a překladu Martiny Schlegelové, který vznikl na míru inscenačnímu záměru) nabízíme v novém překladu Lenky Uhlířové, který zatím pouze vyšel knižně v nakladatelství Euromedia (2012).

POSLEDNÍ VÍKEND (THE HOLLOW, 1951)

6 m, 6 ž

překlad Martina Schlegelová, Marie Špalová

Ne tak proslulá, ale dost možná jedna z nejlepších her Agathy Christie vznikla adaptací románu z roku 1946. Na venkovské sídlo sympatického stárnoucího šlechtického páru přijíždí věhlasný a elegantní londýnský lékař dr. John Cristow se svou nenápadnou, těžce zkoušenou ženou Gertou. Je tu ale i jeho milenka, významná sochařka Henrietta, a zčista jasna se objeví dávná láska Veronica, dnes slavná hollywoodská herečka. Když se ozve výstřel a John před smrtí vysloví Henriettino jméno, zdá se vše jasné, ale jak brzy zjistí inspektor Colquhoun, nebude to vůbec jednoduchý případ: podezřelí jsou totiž tak trochu všichni a udělat to, zdá se, naopak nemohl nikdo. Mezi přednosti hry patří řada výrazných hereckých příležitostí, výborné dialogy i uzavřená dramatická stavba zasazující celý děj do jednoho víkendu a jediné místnosti venkovského zámku. V české premiéře hru úspěšně uvedlo Východočeské divadlo Pardubice roku 2013.

VRAŽDA NA NILU
(MURDER ON THE NILE, 1946)

8 m, 5 ž

překlad Marie Špalová

Dramatizace jednoho z nejslavnějších autorčiných románů. Příběh mladých novomanželů Mostynových, které na svatební cestě pronásleduje pološílená mužova bývalá partnerka Jacqueline a který na parníku plujícím proti proudu Nilu skončí tragédií: novomanželka je jednoho rána nalezena mrtvá. Jacqueline to ale určitě být nemohla – a postupně se ukazuje, že nějaký důvod zabít mladou ženu měl na palubě skoro každý. Českou premiéru hry uvedlo Městské divadlo Kladno v režii Mariána Amslera v září 2014.

NEOČEKÁVANÝ HOST
(THE UNEXPECTED GUEST, 1958)

7 m, 3 ž

překlad Jaroslav Chuchvalec / možnost nového překladu

Je málo her, které mají tak nekompromisní začátek: Michael Starkwedder vejde do cizího domu, protože zabloudil v mlze, jenže v domě objeví mrtvého muže a jeho krásnou ženu, která stojí nad tělem se zbraní v ruce. Jejím doznání k vraždě ovšem Michael ani za mák nevěří a rozhodne se jí pomoci. Protože mu všichni v domě od pohledu důvěřují, má daleko větší šanci dopátrat se pravdy než policejní inspektor, ale jednoduché to nebude: zdá se totiž, že se podezřelí kryjí navzájem, oběť nebyla úplně nejoblíbenějším člověkem v okolí a nic není nutně tak, jak se zdá. Hra – jedna z těch, které nejsou adaptací nějaké prózy, ale původním příběhem – je momentálně k dispozici ve více než půlstoletí starém překladu Jaroslava Chuchvalce, který se od roku 1962 dočkal třinácti profesionálních inscenací, naposledy roku 2005 v Moravském divadle Olomouc. V případě zájmu se ovšem nabízí překladu nového, modernějšího, i proto, že hra čerstvě došla jistých změn. Knižní adaptaci dramatu, která nedávno vyšla i v češtině, pořídil Charles Osborne.

II. NEZNÁMÉ, NEHRANÉ, NOVĚ OBJEVENÉ

ČERNÁ KÁVA

(BLACK COFFEE, 1930)

10 m, 3 ž

přeložil Alexandr Jerie

Jediná celovečerní hra s postavou Hercula Poirota, na českých scénách dosud neuvedená! Slavný vědec sir Claud Amory konečně přišel na funkční návod k sestrojení nejničivější bomby na světě. Když mu někdo odcizí rukopis návodu, povolá do svého venkovského sídla slavného detektiva – ale než Poirot s věrným přítelem Hastingsem dorazí na místo, je samotný sir Claud úkladně zavražděn. Hastings ovšem nevědomky přivede Poirota na stopu tak brzy, že když na místo dorazí inspektor Japp ze Scotland Yardu, stačí jen poslední lest...

PAVUČINA

(SPIDER'S WEB, 1954)

8 m, 3 ž

přeložil Jan Čermák

Komedie, v níž si Agatha Christie laskavě utahuje z klišé žánru detektivního thrilleru a tudíž tak trochu i sama ze sebe, vznikla na přání slavné herečky Margaret Lockwoodové. Hrdinkou je Clarissa, žena diplomata, která se opájí dobrodružnými historkami, ale když v jejím vlastním salonu dojde k vraždě, už není zdaleka tak nadšená. Aby svého muže, který zrovna míří domů v doprovodu jistého vlivného politika, ušetřila skandálu, přesvědčí své hosty, aby jí pomohli tělo skrýt – tím ovšem potíže samozřejmě nekončí, ba naopak... Překlad z pera Jana Čermáka vznikl teprve nedávno pro knižní vydání – a na svou českou premiéru tato nesmírně vtipná hra plná falešných stop a tajemných telefonátů dosud čeká.

TOWARDS ZERO

(NULTÁ HODINA – dvě verze: 1945, 1956)

1945: 8 m, 5 ž

1956: spoluautor Gerald Verner; 7 m, 4 ž

chystá se český překlad

Hned ve dvou divadelních verzích existuje příběh *Nultá hodina*, původně román z roku 1944. Do honosného domu na útesu nad zátokou v jižní Anglii přijíždí jako každý rok za svou milovanou někdejší poručnicí, stárnoucí lady Camillou Tressilianovou, slavný tenista Neville Strange – a spolu s ním nejenom jeho současná manželka Kay, ale k údivu všech i jeho bývalá manželka Audrey. Když najdou lady Camillu zavražděnou, podezření padne na Nevila a Audrey, kteří po ní mají dědit, záhy se ale ukáže, že to tak jednoduché není. Verze z roku 1945, která se celá odehrává na terase Camillina domu, se věrněji drží románové předlohy, verze z roku 1956 (ve své době úspěšnější) je méně komplikovaná a vystupuje v ní méně postav, obě ale zachovávají základní dějová fakta a obě jsou působivými adaptacemi jedné z nejoceňovanějších autorčiných próz.

GO BACK FOR MURDER
(VRAŤ SE K VRAŽDĚ, 1960)
6 m, 5 ž (možnost zdvojení)

Pozoruhodná dramatizace známého románu *Pět malých prasátek*, v níž mladá žena Carla hodlá očistit jméno své matky, která byla před patnácti lety odsouzena za vraždu Carlina otce, známého malíře, a ve vězení zemřela. Obrátí se proto na mladého sympatického advokáta, jehož otec kdysi Carlinu matku obhajoval, a společně se snaží za pomoci svědků tehdejší tragédie dobrat pravdy. Paměť bývá ale ošidná – a co když byla Carlina opravdu vinná? Na této hře (u nás dosud nehrané) je obzvláště pozoruhodná forma vyprávění: zatímco obvyklé je v detektivním žánru vyprávění lineární, tady se volně prolínají scény ze současnosti s těmi z doby vraždy. Pro divadelníky, kterým třeba tak docela nevyhovuje tradiční lineární schéma, by tak tato hra mohla být zvláště lákavá.

THE SECRET OF CHIMNEYS
(TAJEMSTVÍ CHIMNEYS, 1931)
11 m, 3 ž

Jedna z úplných „novinek“: teprve roku 2017 poprvé vydaná dramatizace zábavného thrilleru z roku 1925. Jedna z prvních autorčiných her, která se věru nebere příliš vážně, její děj je zábavně překombinovaný, dialogy svižné a nabízí lákavou premisu: na poklidné anglické venkovské sídlo vtrhne „velký svět“ v podobě vražedných intrik kolem svržené královské rodiny z fiktivní evropské zemičky jménem Herzoslovensko, tajemného zmizelého diamantu, hned několika tajných služeb a obávaného zloděje (anebo snad zlodějky?) šperků. Tomu všemu se snaží čelit mladý hrdina Anthony a ještě přitom chce ochránit krásnou Virginii, která je v tom všem zřejmě nějakým způsobem namočená. Svižná hra se spoustou humoru, která by se snadno mohla stát předlohu napůl parodické inscenace ve stylu *39 stupňů*.

APPOINTMENT WITH DEATH
(SCHŮZKA SE SMRTÍ, 1945)
9 m, 7 ž

Adaptace stejnojmenné knižní poirotovky výjimečná v tom, že identita vraha překvapí i ty, kteří četli knihu nebo viděli její filmové zpracování. Zároveň je to jediná detektivní hra, do níž se promítla autorčina láska k archeologii: odehrává se na Blízkém východě, zejména na vykopávkách v Petře v dnešním Jordánsku. Přímo uprostřed vykopávek, pod žnoucí sluneční výhni, je nalezeno tělo paní Boyntonové, nenáviděné matrony, která psychicky týrala své čtyři nevlastní děti a svým povýšeným chováním popouzela všechny v okolí. Zabít ji teoreticky mohli všichni – kdo to ale udělal, a jak? Hra poutavě zachycuje psychický teror, šikanu a touhu po osvobození.

LOVE FROM A STRANGER (autor dramatizace: Frank Vosper) / THE STRANGER
(CIZINCOVA LÁSKA, 1936 / CIZINEC, 1932)
4 m, 4 ž / 2 m, 4 ž

Dvou půvabných dramatizací, jedné autorské a druhé, o mnoho známější z pera herce a dramatika Franka Vospera, se dočkala slavná povídka *Vila Filomela*, která byla také několikrát

zfilmována a adaptována rozhlasem. Vosperova verze je delší (především v expozici) a zalidněnější, ta autorčina má rozsah na pomezí aktovky a celovečerní hry. V řadě detailů (včetně jmen postav a dílčích charakterizací) se liší, ovšem hlavní obrysy příběhu zůstávají zachované: náhle zbohatnuvší mladá žena se odstřihne od svého dosavadního života, opustí svého dlouholetého snoubence a zbrkle se provdá za šarmantního muže, s nímž se právě seznámila. Ve venkovském domku, který si společně pořídí, ale postupně zjišťuje, že s jejím novomanželem není všechno tak docela v pořádku. Nakonec musí bojovat o život – a sehraje při tom šarádu s výsledkem, kterého by se sama nenadála.

III. AKTOVKY, ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ HRY

MÁSLO V PANSKÉM TALÍŘI (BUTTER IN A LORDLY DISH, 1948)

3 m, 5 ž

překlad Michal Zahálka

Půlhodinová rozhlasová aktovka s bezmála dahlovskou pointou. Slavný advokát sir Luke Enderby je jedním z nejobávanějších žalobců v Londýně – a také jedním z nejzáletnějších. Zatímco jeho žena zvolna rezignovala a čas tráví na aukcích nákupem starožitností, Luke se chystá odcestovat na víkend na venkov se svou krásnou novou milenkou Julií. Netuší ale, že případ masového vraha, kterého před nedávnem dovedl na šibenici, bude mít ještě nepěknou dohru...

TELEFONÁT (PERSONAL CALL, 1954)

9 m, 6 ž

překlad Michal Zahálka

Rozhlasová aktovka. James Brent se svou manželkou Pam zrovna pořádá večírek, když zazvoní telefon – a žena na druhém konci telefonu tvrdí, že je jeho tragicky zesnulou první ženou. Aby James Pam nepoplašil, nic jí neřekne, jenomže Pam si jeho nervozity stejně všimne a telefon později zvoní znovu. Ať už je v tom duch, kanadský žertík nebo ještě něco jiného, následky by mohly být tragické.

YELLOW IRIS (ŽLUTÝ KOSATEC, 1937)

6 m, 3 ž

chystá se český překlad

Rozhlasová aktovka s Herculem Poirotem, adaptace stejnojmenné povídky (rovněž adaptované pro jeden z dílů známého televizního seriálu s Davidem Suchetem). Slavný detektiv je narychlo a poněkud záhadně povolán do luxusní londýnské restaurace, kam jistý bohatý Američan sezval své známé, aby se pokusil odhalit pachatele vraždy jeho ženy, k níž došlo na den přesně před čtyřmi lety. Jenže jed ve sklenice šampaňského znovu číhá – podaří se zabránit další vraždě?

**THE WASP'S NEST
(VOSÍ HNÍZDO, 1937)**

3 m, 1 ž

chystá se český překlad

Jediný televizní scénář, který kdy autorka napsala, se datuje již do roku 1937, a je jedním ze tří původních dramatických textů, ve kterých vystupuje Hercule Poirot. Tomu se v této dvacetiminutové adaptaci stejnojmenné povídky z roku 1926 podaří zabránit vraždě, k níž se schyluje v jednom zdánlivě všedním milostném trojúhelníku. Ač jde o scénář televizní inscenace, má formát klasické divadelní aktovky, a právě pro divadelní provozování je také k mání.

**ODPOLEDNE NA PLÁŽI
(AFTERNOON AT THE SEASIDE, 1962)**

6 m, 5 ž

překlad Josef Váša / možnost nového překladu

Lehkonohá, vtipná aktovka plná kuriózních postaviček vypráví o bleskově vyřešené krádeži drahocenného šperku jednoho líného odpoledne na pláži v ospalém anglickém letovisku. Součástí autorkou koncipovaného triptychu aktovek, který česky vyšel roku 1969 pod názvem *Trojčlenka* (nakl. Orbis) v překladu Josefa Váši – ten bohužel není v Aura-Pontu k dispozici elektronicky, v případě zájmu je ovšem i možnost vzniku nového, modernějšího překladu.

**PACIENTKA
(THE PATIENT, 1962)**

5 m, 3 ž

překlad Josef Váša / možnost nového překladu

Rafinovaný jednoaktový thriller o ženě, která přežila pád z druhého patra, ale nemůže mluvit – a policejním vyšetřovateli, který od ní musí získat stopy dřív, než vrah své dílo dokončí. Součástí autorkou koncipovaného triptychu aktovek, který česky vyšel roku 1969 pod názvem *Trojčlenka* (nakl. Orbis) v překladu Josefa Váši – ten bohužel není v Aura-Pontu k dispozici elektronicky, v případě zájmu je ovšem i možnost vzniku nového, modernějšího překladu.

**KRYSY
(THE RATS, 1962)**

2 M, 2 ž

překlad Josef Váša / možnost nového překladu

David a Sandra jsou milenci, kteří se musejí scházet tajně. Jednoho dne se ocitnou v bytě svých přátel, kam byli pozváni na večírek – jenže jsou tam podezřele sami, přátelé nikde, dveře jsou najednou zamčené, v bytě je ukrytá mrtvola a celá věc začíná vypadat jako rafinovaná past. Součástí autorkou koncipovaného triptychu aktovek, který česky vyšel roku 1969 pod názvem *Trojčlenka* (nakl. Orbis) v překladu Josefa Váši – ten bohužel není v Aura-Pontu k dispozici elektronicky, v případě zájmu je ovšem i možnost vzniku nového, modernějšího překladu.

KOLEKCE AKTOVEK

Výše uvedené aktovky jsou součástí čtveřice různě rozdělených kolekcí. (Jejich české názvy jsou čistě orientační a nikterak závazné.)

Vražda ve studiu (*Murder in the Studio*): *Telefonát, Žlutý kosatec, Máslo v panském talíři*

Poirotovský diptych (*A Poirot Double Bill*): *Vosí hnízdo, Žlutý kosatec*

Trojčlenka (*A Rule of Three*): *Odpoledne na pláži, Krysy, Pacientka*

Palec nahoru (*Rule of Thumb*): *Vosí hnízdo, Krysy, Pacientka*

IV. NEDETEKTIVNÍ HRY

A DAUGHTER'S DAUGHTER

(DCERA JE DCERA, 1931/1956)

4 m, 5 ž

Hra původně napsaná pod pseudonymem Mary Westmacottová a posléze převedená do románové podoby měla premiéru roku 1956 v Theatre Royal v Bathu. Jde o melodramatický příběh vdovy Ann, která se hodlá podruhé provdat za sympatického Richarda, ale popudí tím svou dceru Saru. Hra o přetrženém poutu, o nevděčnosti a o tom, jak snadné je něco obětovat, ale těžké se svou obětí potom žít. Ve své době jistě působivý text, který může v něčem připomenout třeba hry Terrence Rattigana z téže doby, dnes ovšem může působit jaksí přepjatě a příliš vážně.

AKHNATON

(ACHNATON, 1937)

12 m, 4 ž

V rámci díla Agathy Christie naprostá kuriozita: výpravné historické drama z časů starověkého Egypta, z dob vlády faraona Achnatona a jeho ženy Nefertiti, které zachycuje panovníkovu snahu o náboženskou reformu a o mír a klid v celé říši, která nakonec zapříčiní jeho pád. Ani sama autorka si nemyslela, že by hra, plná přestaveb a časových skoků, někdy měla být inscenována, ovšem za přečtení nesporně stojí.

FIDDLERS THREE

(TŘI ŠVINDLÍŘI, 1972)

8 m, 3 ž

Poslední hra, kterou Agatha Christie napsala, je černá komedie o skupině mladých lidí, která musí načas schovat mrtvolu, aby dosáhli na kýžené dědictví. Co zprvu působí vcelku nevinně, nakonec zvažní, když se ukáže, že ona mrtvola byla možná obětí vraždy... Spíše než kriminálním thrillerem je hra opravdu onou černou komedií, v něčem může připomenout třeba Hitchcockův film *Potíže s Harrym*; hrála se jen výjimečně a i v Británii je prakticky neznámá. Publikována byla až roku 2017.

VERDICT
(VERDIKT, 1958)

6 m, 4 ž

chystá se český překlad

Dramatický příběh profesora Karla Hendryka, který je v Anglii v exilu společně se svou těžce nemocnou ženou Anyou a její sestřenicí a pečovatelkou Lisou. Závažná psychologická hra o lásce a závislosti s bohatě charakterizovanými postavami, které si sama autorka velice považovala – vedle *Korunní svědkyně* ji pokládala za své nejlepší dramatické dílo.